

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

VÄLJAANDJA EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS

Toimetaja dr. agr. AUG. MILJAN

Vastutav toimetaja ELMAR JUST

I aastakäik

Tallinnas.
Jaauuar 1933

Nr. 1

Maanoortele oma ajakiri.

Väljaandja saatesõna.

Eesti Põllumeeste Keskseits algatas juba aastate eest maanoorte hulgas huvi äratamist põllumajandusliku töö vastu, kutsudes selleks kaastööle põllumajanduslikud nõuandjad ja tegelikus töös vilunud õpetajaid. See algatus leidis head vastukaja mitmes maakonnas üle kodumaa, kus asja etteotsa asusid tegelased, kes asja tõsiselt võtsid. Noored olid ju igalpool teovalmis, oli vaja vaid juhte, kes sihte ja eesmärke tundsid.

Varsti pärast seda rikastus meie põllutööministeerium Ameerika kogemustega sel alal ja püüdis omalt poolt eriti põllumajanduslikkude kutsekoolide kaudu noori organisatsioonide põllumajandusliku töö õppimiseks ja harjutamiseks. Nendest algatustest ongi meil välja kujunenud praegune maanoorte liikumine.

Põllumeeste Keskseits ei saanud oma püüdeid maanoorte liikumise alal laialisemalt teostada, kuna tema tegevust riiklikult piirama hakati, mis läinud kevadel põllumajandusliku nõuande alal täiesti lõppes.

Maanoorte liikumise sisulikuks väljaarendamiseks, selle praktilise külje kujundamiseks, noorte organisatsioonide instrueerimiseks ja noorte omavaheliste kogemuste vahetamiseks tunti algusest peale maanoorte kutseajakirja vajadust. Aastat kolm neli tagasi käidi nii vanemate tegelaste kui ka noorte juhtide poolt „Põllumehe“ toimetajale peale, ta asugu maanoorte ajakirja toimetajaks, siis ei oleks Eesti Põllumeeste Keskseitsil raskusi selle väljaandmisega. Harjumaa tegelased isegi registreerisid kuukirja 1929. aastal, mis käesoleva ajakirja nime kandis. Põllumeeste Keskseitsil tol korral olude sunnil tuli siiski tarvilikust sammust loobuda.

Alles pärast seda, kui Põllumeeste Keskseits Põllutöökoja ellukutsu- misega oma muudest ülesannetest vabanes, otsustas ta suuremat tähele- panu pühendada hakata põllumeeste noorsoos kutsehuvide süvenda- misele ja kutsehariduse levitamisele. See kavatsus leidis ka põllutöö- ministeeriumi heakskiitmist. Et oma tööd asjatundlikult teha, selleks

saadeti noor agronoom Lääne-Euroopasse oludega tutvunema, kuna kaastööle tõmmati ka teine noor agronoom, kes küsimusega Soomes ja teistes põhjamaades tegelikult kokku puutunud. Põllumeeste Keskseksi Jäneda Põllutöökooli juhataja dr. agr. A. Miljan kui tegelik kooli- ja kirjamees oli nõus toimetuse juhtimist oma hooleks võtma. Kaastööle palutakse kooli- ja eriti kutsekooli tegelasi, kel jõudu ja tahet on maanoorte vaba kasvatus ja õpetamise tööst osa võtta, samuti ka põllumajanduslikka nõuandjaid ning tegelikke põllumehi ja maanaisi. Teiselt poolt leiab lahkelt vastuvõttu noorte kaastöö niihästi kutsetöö, noorte organisatsioonide kui meeleoluliste kirjutuste suhtes.

Nõnda võib meie esimene maanoorte ajakiri „Maanoored“ käesoleval aastal oma esimest aastakäiku alustada.

„Maanoored“ töökavas on esikohal mitmekülgsed kasvatusküsimused, hariduslikud olud, kodukultuur, põllumajanduslik kutsetöö nii poeglastele kui ka tütarlastele, samuti käsitöö, ilukirjanduslikud tooted, vested, meeleolud, mõttetead, naljad; ülevaadet noorte tööaladelt ja organisatsioonide tegevusest, noorte kirjatööd; noorsoole sobiva kirjanduse tutvustamine; ajaviitepalad, nagu mängud, mõistatused, tehnikarakendused. Kuukiri „Maanoored“ tahab oma noortesse lugejatesse puhuda maahinge, neis tekitada huvi maatöö vastu ja selle kaudu neid ühendusse viia maaeluga ning põllumehe elukutsega, kui meie rahva kõige tähtsama ja elujõulisema tööalaga. Ta tahab noorte hinges äratada tänutunnet oma maakodu vastu ja neid õpetada kodu ehitama ning ehtima, et see muutuks aina armsamaks. Ta tahab selgitada ja tutvustada eestlase hingelist omapära, nagu see on väljendust leidnud rahva vaimuteostes ja töös, et seda nüüdsel aja olude kohaselt noorpõlves edasi arendada. Ta tahab esile tõsta kodumaa väärtusi ja hinnatavaid iseäraldusi, rahva minevikku ja oleviku püüdeid ja paleusi, omariiklust, isamaa armastust ja kodu kaitset.

Ta tahab selleks kaasa aidata, et meie maaelu muuta kultuuriliseks ja uueaja inimesele ihaldatavamaks, et meie haridusepüüded saaks uue, põlluharijale rahvale kohasema suuna, et meie rahvas ei põgeneks maalt linnadesse — nälgima ja hukkuma. „Maanoored“ tahab tähelepanelikult ja vastutulelikult suhtuda kõigisse liikumistesse, mis kaasa aitavad selleks, et noorsugu oleks elutahteline ja elujõuline, nagu ristiusk, karskus, kehakasvatus ja sport. Ta tahab teiselt poolt ka otseselt võidelda ekslikkude, elurõõmu mahakiskuvate ja eburaskusi liialdavate püüete vastu.

Nõnda tahab kuukiri „Maanoored“ iga numbriga püstitada tõusvale põlvele uusi tuleviku tähiseid, mis näitavad sihti Eesti rahvuslike ideaalide poole. Selle lipukirja alla kogub Eesti Põllumeeste Keskseksi põllumajandusliku maanoorte ajakirja ümber nii vanu kui noori usinale kaastööle ja ajakirja levitamisele.

„Maanoored“ ilmub käesoleval aastal kord kuus „Põllumehe“ kaasa, kuna teda „Põllumehest“ lahus mitte tellida ei saa. Kui maanoorte liikumine Eestis kõveneb, siis on mõeldav, et see ka iseseisvaid ajakirju suudab üleval pidada, kuna nüüd noorte ajakiri vanade häälekandja najal oma esimesi samme alustab. Need maanoored, kelle isad juba „Põllu-

meest“ tellivad, saavad noorte ajakirja „Maanoored“ isalt ilma tasuta. Teised aga teevad hästi, kui nad isale või emale „Põllumehe“ tellimise vajaduse selgeks teevad, et siis selle eest vaevatasuks ka „Maanoored“ omale saada. Osavamad maanoored lahendavad aga küsimuse sel teel, et nad ümbruskonna põllumeestelt neli „Põllumehe“ aastatellimist vastu võtavad, mille eest nad tasuks ühe aastakäigu „Põllumeest“ ühes „Ühisjõu“ ja „Maanoortega“ ilma hinnata saavad. Nõnda teenivad oma vaevaga enesele ja isale kutseajakirja terveks aastaks. Need võimalused aitavad mõnelgi noorel „Maanoorte“ lugemise hoolimata rahakehvast ajast.

Töole asudes soovime maanoortele sõbraliku käesirutusega head uut aastat.

J. Hünerson,

Eesti Põllumeeste Keskseksi peasekretär.

Maanoored, organiseeruge!

Maanoori organiseeruma kutsudes tahaksime püüda äratada, suurendada armastust oma kodumaa, kodu ja looduse vastu, kasvatada võimeid, usku ning tahtmist töötada ka eneste kaunima tuleviku heaks.

Asudes algkooli kõrgematesse klassidesse, täienduskooli, keskkooli, kodumajanduse, põllutöö ja tööstuskooli, või kooli järele noore neiu, noore mehe põlve kuni täisealiseks saamiseni on noortes paleuste aeg, kus idealiseeritakse, kavatsetakse tulevikku. See on loomulik, sest nendest noortest arenevad teovõimsad kodanikud, kelledel on juba noorpõlves paleused ja kavatsused. Kelledel paleused puudunud, ei ole jõudnud kunagi suuremate tegudeeni.

Ajad on muutunud, elu on edasi samunud ja seadnud maanoortele märksa suuremad ülesanded, kui oli seniini. Pööripäev on saabunud: maanoortest on arenenud õilsamaid emasid, tugevamaid riigimehi, rahvajuhte, seltskonnategelasi, ausaid ning hoolsaid töömehi. Kas tahate, praegused maanoored, nendest eeskujudest järele jääda? Ei! Eeskuju võtta, edasi rünnata, mitte endistele seisukohtadele püsima jääda — olgu noorte püüe.

Maanoorte organiseerimistöö sündigu samm-sammult, järjekindlalt ja paisugu üle riigi suureks, võimsaks teguriks meie maaelu arendamisel.

Maanoortele heidetakse ette, et nad ei seisvat küllalt ajanõuete kõrgusel. Etteheited on sageli põhjusetu, kuna teinekord ka küllalt põhjendatud. Sellest saab üle, ärme laseme säärastel teguviisidel aset leida, mis pahed esile kutsuvad, asume enesearendamisele ja kasvatamisele, siis kuulame varsti kiitust. Kõike seda võimaldab organiseerunud maanoorel kätte saada juhtide ja kaasnoorte koostöö ning häälekandja lugemine.

Süvenegu ja kasvagu maanoorte organiseerumisega sõprus, ühistunne, arenegu noorte võimed, tööoskus, — osavus ja kiirus eriti praegusel raskel ajal, mida nõuab meilt meie tulevik. Sellise hea ja tõsise lootusega asume teele, armsad maanoored, nii neid kui nooredmehed, kelle hingedes leegitseb kindel rahvuse- ja koduarmastuse aade, et korra neile pärandatud talu nurmedele, niitudele tõtata tööle, kuhu meie esivanemad on matnud omad rõõmud ja mured, et need kannaksid rohkeid andeid ka meie tulevastele põlvedele.

Dr. A. Miljan.

Kõik muu võib kaduda, kuid kestab maa!

Kõik muu võib kaduda, kuid kestab maa!
Aeg tuhaks teeb ka raudsed, kivi sambad;
hääbuvad linnad suured. Kaduma
kõik kindlaks peetu viivad ajahambaž.
Kuid kestab maa. Ja jäädvalt kestab ta.
Ta vaikselt kannab talve külma suru
ja kevadel ta ärkab jõuga:
lööb haljaks uuest mets ja mägi, muru.
Ja võimsalt lakuvad kevadised veed,
mis, kütkest valla, vabalt käivad teed.
Ja õisi, vilja sünnitab ju maa.
Maa võim on suur! Maa jõud on mõõtmata!
Ja põllumehe töö on kestev ka:
ta kindlalt sammub Loojalt seatud rada;
ta higi paneb väljad lokkama
ja soodeski võib elu äratada. —
See usk meil südamis võib julgust anda,
meid aitab päevapalavat ja raskust kanda.
Eero Eerola j. J. KAUF.

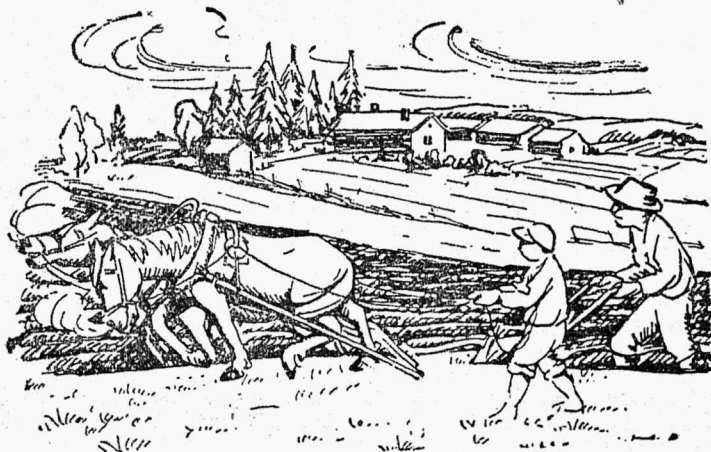
Rutsetöö mõtte jägatus.

Kui tõelikult rutsetööst jutt, siis jäävad kõrvale kõik need inimesed, kes lõhutjedes elus edasi jammuvad, kord siin, kord seal maiustades, samuti ka teised, keda kibe saatus halastamatult loovast tööst eemale on tõrjunud.

Rutse tähendab seda, et kedagi on kutsutud, ning tuletab meelde inemäärset lugu häälest, mis kostis põlevast põõsast ja seabis Moosese äkitselt suurte juhi ülesannete ette. Kõll tõrkus ta esiotja kindlasti vastu, kuid senini temas teadmatult uinuv ürgjõud oli ärkanud ning see tundis teda tundmatule teele. Nõnda toimus ja mõjus kutsujaline.

Rutsetöö määrajaš on enam-vähem kindlad väljawaated püstitavš ihulikuš ülespidamiseks. Muidugi peab sellega arvestama; kuid see ei tohi mitte ainult otsustandja olla, kui meie elu mõistame ifiku alalise walmimise ja täienemise teekäigu. Kuidas saab ifik areneda eht püsida päritud siemiste jõudude ja pealesunnituid raske töö wahel walitsemates kestmates wastoludes! Minult lühikesed puhkeajad kuuluvad siis enesele, hingele. Need lühikesed wiimud ei küüni selleks, et piina waigistada, mida raske tööorjus aina kaswatab. Nõnda kujunewad murtud ja purunenud ifitud, nõnda tekib inimesewihkamine ja elutüdimus!

Töö ja ifik peawad moodustama ühe terviku! Mõlemad nad kaswawad koos ja üksteise najal. Töötulemus ei ole mitte ainult kehliku loomingu wili, waid see on keha, waimu ja hinge ühisjaamutus. Rauast taotud esemes näeme jelle mehe jägawat elutuuma, kes kord kindla kää ja targa filmaga kõ-

Isale abiks... Esimesed vaod on aetud aastal 1933.

wale metallile sobiwa kuju andis. Nõnda imetleme wanaaegses Eesti sepihes oma esiwanemate terawat meelt, arenenud kultuuritajet ja kõrget waimulendu. Ja kas ja kewad= wõi jügispäitese järas eluküllusest ülekeewat orafewälja maabelbes ei näe selle mehe hooljat ja osawasti juhitud kätt, kes ettewaatlikult adrapära hoidis, wõi Rõigefõrgema õnnistawaid käsi, mis seemneterades uinuwu elu äratafsid.

Nõnda liitub meie isik walmituwa tööga ja esineb töõwiljas. Sellepärast on meile kallis see, mis oma tööga olemis loonud; see on meile korduwate rõõmude allikaks.

Sellest rõõmusest, töõrõõmusest ammutame uut jõudu, wäsimatut edasiplüüd= mist, puhast õnne, tugewat inimlust! Siis wõidame kõik olemiku töõked ja mahakitsuwad jõud! Oleme lahutamatu osatõõjed kõikjusest ja sellega alalises osajaaamisest. Aukartuses põlwitume: „Issand, ma ei lase sind, kui sa mind ei õnnista!“

Nõnda leiame jügowama mõtte kufetõõs, mis wajab õnnistust, kui see peab korda minema.

Kirjatõõde wõistlus maanoortele.

Saaremaa Maanoorte Ringide ühendus kuulutab wälja maanoortele kirjatõõde wõistluse teemil „Minu isatalu ajalugu“ wõi „M. N. talu ajalugu“ järg= mistel tingimustel:

Kirjatõõde ärasaamise wiimaseks tähtpäetmaks on 1. weebbruar 1933. a. Aadrejs: S. M. N. ü. Kurejaare pf. 20.

Kirjatõõde wõistlusest wõiwad osa wõtta maanoored, kes ei ole 1. weebbruariks 1933. a. üle 25 aasta wanad.

Kirjatõõs käsitada talu ja selle pidajate ajaloolist ja eluloolist, looduslikku, majanduslikku külge, mitmesuguseid tähtsaid sündmusi, elamusi, ja kõike, millel sel= leks autori arwates oles ajalooline tähtsus. Wõib juurde kida üleswõtteid, plaane, dokumentide ärakirju jne.

Paremate töõde autoreile on auhindadeks: kõrgem auhind — Kr. 30.—; esimene auhind — Kr. 10.—; teine auhind — Kr. 5.—; kolmas auhind — diplom. Paremad kirjatõõd awaldatakse S. M. N. ü. korraldusel noorte ajakirjas.

Eesti veri.

Vene suure märtsirevolutsiooni algusest oli möödunud mõni päev. Revolutsioon oli võitnud ja tsaarivalitsus kukutatud, sandarmid ja politseinikudki, kes ei jõudnud põgeneda, kinni püütud. Valitses kaksikvõim — ajutine valitsus ning tööliste ja soldatite nõukogu. Päris võimu ei olnudki Peterburis ja ümbruskonna linnades. Käskijaid oli palju, käskude täitjaid vähe. Sõdurid tundsid ja maitsesid vabadust. Tänavad olid täis relvastud ja relvastamatuid sõdureid. Muidu hakkas elu minema juba loomuliku rada — ärid olid lahti. Sõdurite salgad rüüstasid vaid sandarmivalitsuse ladusid ja neid ärisid, kus arvati leiduvat alkoholilisi jooke. Juba mitu aastat oli valitsenud keeluseadus; sõdurid tundsid janu ja tahtsid teha revolutsiooniliiku.

Sammudes ühel niisugusel päeval Tsarskoje Seloo tänavail silmasin ristinäval kolme relvastatud sõdurit, kes seisis nagu vahipostil. Juba näost oli näha, et need on eestlased. Tunni aja pärast näen neid jälle seal. Paari tunni pärast näen seal uuesti kolme relvastatud meest — ka need on eestlased, kuid juba teised mehed. Mis on neil siin ristinäval tegemist? Astun ligi.

„Tere, mulgid!“

„Tere tere! Aga ära tule söimama: me ei ole mulgid, vaid tartlased!“

„Mida te siin uulitsanurgal vahite, kas teenistust juba nii armsaks saanud, et püssist ei saa loobuda?“

„Kas sa siis ei näe: oleme vahil. Valvame apteeki. See siin eesti mehe apteek.“

„Esimest korda kuulen, et tarvis valvata apteeki.“

„Ega venelasi kurje tea, nad rüüstavad ta ära.“

„Kes hakkab rüüstama apteeki?“

„Ega venelase pea keela: apteegis on ju piiritust. Meie läheduses rüüstasid ära rohukaupluse.“

„Kes teid siia valvele pani?“

„Ei keegi. Ise tulime.“

Mehed hakkasid jutustama. Juba paari aasta eest saanud Tsarskoje Seloos teenivad eesti sõdurid teada, et tolle apteegi omanik on eestlane. Käinud teda tihti külastamas. Olevat lahke mees, mitte sugugi uhke, aitavat eesti sõdureid igapidi. Paljudele olevat head nõu annud, mõnele isegi raha laenanud. Kui nüüd kasarmu lähedal rohukauplus rüüstatud, heitnud kaksteistkümmend eestlast kokku ja võtnud apteegi valve älla, valvavat kolme mehe kaupa ööd ja päevad. Apteegi omanikku ennast ei olevat kodus — sõitnud juba enne revolutsiooni Moskvasse, ja kuna rongid sõitjatega ülekoormatud, ei saavat ta tagasi. Kaks ööd-päeva olevat juba valvatud, võib olla, tulevat veel paar päeva olla vahil, kuni rüüstamise lõpevad ja väeosades kord jalule seatakse.

„Aga mis te jõuate teha oma kolme mehega, kui rüüstajad tulevad?“

„Tulgu aga venelased! Meil püssid käes ja laetud! Nagu lambakari läheb laiali.“

Möödusid aastad. Kohates kodumaal üht apteekrit, kuulsin, et temal olnud tsaari ajal Tsarskoje Seloos apteek. Hakkas järele pärima, kas ta teab ka, kes valvasid tema apteeki revolutsiooni ajal. Vastas, et ei tundvat neid mehi. Tagasi jõudes Moskvast kuulnud küll, et apteegi ees kestnud valve nädalapäevad. Ta katsunud ka teada saada, kes olnud valvajad, et tasuda nende vaeva. Nad on aga lahkunud nimetamata oma nimesid ega ole ka pärastpoole iialgi end näidanud temale.

V. H. V.

Maanoored ja majandusvriis.

Wõimjad kriisituuled puhuvad üle maailma. Meie kodumaa on neist raskelt haaratud. Eesti lootusetult rõhuvaks on olukord muutunud maal.

Töö ja kapitalid ei tasu enam. Põlwebe jooksul kogutud ja talunditesse paigutatud warandused häwinewad. Loodangud wähenewad. Sjegi wjß lahedamasse tulewikku on lõõnud kõituma. Weelgi kurwem on nende meie maakodude seisukord, kes wõlgadega koormatud, wõlgabelt protsentifid tasuma — ja koguni neid küstutama peawad. Rahulolematus wõtab maad. See on farm katsumisaeg.

Noorte elu ja lootused on tulewikule rajatud. Meie ei tohi ükskõikset juhtuda häwitawatesse tänapäewa sündmustesse. Kõike jõudu pingutades ja oskust koondades peame wõitlema ühes wanadega — parema tulewiku eest. Meie noortel õlgadel ja wastutusel lauwad suured ülesanded. Meie tööst ja jõust oleneb tähtsal määral rahwa tulewiku elujõud. See teadmine kohustab meid kõiki raskusi wõitma ka neil aegadel, kus oma tööstasuts enam sentigi päewas üle ei jää.

Maamullas ja looduseriitpes tehtud töö ei häwine. Ta kestab põlwest põlwe! See teadmine wirgutagu meid. Uskuge ja mõistke G ö t h e sõnade sügawust, kui ta ütleb: „Ei ole ühtegi ilusamat troosti inimel wanaduses, kui see teadmine, et sa terve oma noorusjõu, kogu noorusenergia, oled tegudeks muutnud, mis ühes sinuga ei wanane, waid mis kauem püsima jääb!“ Põllutöös on see enam wõimalik kui üheski teises elukuttes.

Ei lawatse selgitama hakata kriisi tekkimise põhjust. Samuti ei näe mõtet ette tuua kõiki neid lawajid, mida aastate jooksul tehtud, et kriisi mõju pehmendada ja wältida. Neil piketel on oma wäärtus, aga nad on rahwuswahelist ja riigipoliitilist laadi. Meie ei saa neilt ka palju abi ega ohtkohesest mõjuawaldusist loota, kuna senistest kriisiteooriatest ei leidu ühtegi, mis suudaks torida luua selles olukorras, kuhu maailma riigid ja rahwad on n. n. „kriisi“ mõjul sattunud. Nad kõik põhjenewad eeldusel, kui nii ja nii teha ja kui kõik nii teeks... siis; aga ka mitte kindlalt, siis wast paraneb häda ja wiletus.

Wawaliku elu juhtide ja õpetlaste töö ühiskonna- ning majandusteadeuste aladel on tänapäewal niimõrd keeruline, et siin kuidagi wõimalik pole loodusteadeuste esindajate järjekindluse, reeglipärafuse ega täpsusega arwestada sündmuste ning nähete hindamisel.

Oleks ekslik arwata, nagu jeda tawalijelt teha sse, et praeguse lootusetu seisukorra elustamine täielikult inimeste teadlikus tahtes ja organiseerimising korralduswõimes peitub. Etunähted ja kogemused näitawad selgelt ja jeda tõendab ka moodne hingeteadus, et inimese tegewus tähtsal määral tundmata jõududest oleneb ja ainult wäike osa meie hingeelust on, mis teadmusse allub. Seepärast tuleks efinimesena ülesseada küsimus: kuipalju ehk mil määral üldse wõimalik on riigi- wõi muu organiseeritud majanduspoliitika abil kriisimõju nähteid wältida ja misjugu seid tulemusi sellest oodata. Kui näiteks usaldus raha wäärtuse wastu korraga häwineb,

kes juudaks abinõusid leida ja kinnitada, et siis teatud motiivide kaudu inimesi kindlale usalduse tagasihoidmisele viia. Seda ei juudaks keegi, kuna siin lõpmata arv vastupidiseid motiive ajutiseltki võimule pääseb, millede mõjutamiseks avalikul poliitikal ühtegi abinõu ega võimu pole.

Veel ilmefama näitena võiks ettetuua rahuprobleemi teostamatust. Kõik nõuavad ja janunewad rahu järele, kõik teavad, kui hävitawalt ja laastawalt sõjad mõjuvad. Miks ei juudeta igawest rahuprobleemi teostada?

Siit nähtub, et majanduselu otsustawad küsimused ainult osaliselt meie juhtimiswõimuses seisawad.

Praegune kriis sunnib erakorralisi abinõusid tarwitusele wõtma, mis mõõdapääsemata on. Kas meie pallasid ja hindu alandada tahame ehk ei, — see ei ole praegu oluline. Mitte meie ei ole käskijad, waid **sündermustel** on sõna. Meie oleme siin sündermuste tahte täidesaatjad.

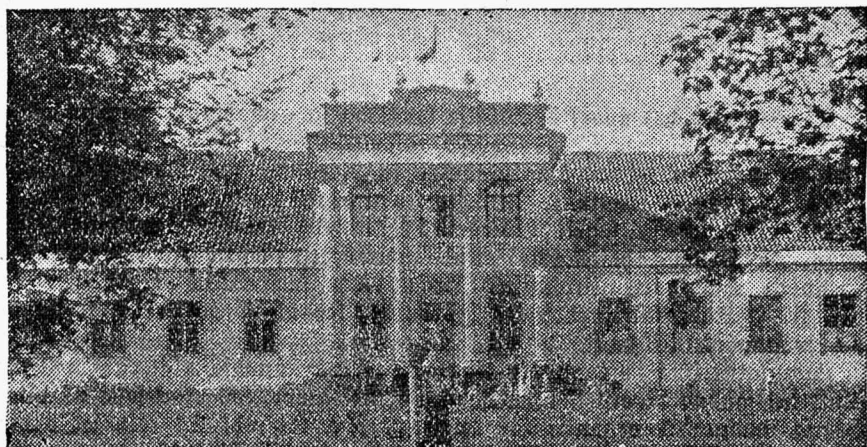
Samuti näitawad kogemused kõigil elualadel, et meie oma kawatuste lõpptulemusi mitte täiel määral ettenäha ei juuda, kuna meie tavaliselt ainult ühikutele wähestele teguritele mõju awaldada juudame, mis meie kawatuste teostumist mõjutawad. Hooveri poliitika ja Torri ewangeeliumi nurjumine on siingi selgeks tõendusjeks. Sarnaseid nähteid wähemal kujul wõime igal pool tähelepanna.

Majanduslikul alal ei ole ühtegi abinõu, mis ainult soodsat mõju ilmutaks, waid nendega kaasas kutsune ka ebasoodsaid nähteid esile. Tähtis on waid, et paremusjed puudused üles kaaluks.

Nende waatlustega ei ole mitte tahtnud wäita, kui wähe wäärtust on meie „teadlikkudel“ püüetel majanduselus, waid otse ümberpöördukt: meie peame kõik tegema, mida õigeks peame ja mida sündermustes meile ettekirjutawad, sest muidu oleme häwinemisele määratud. Selle mõttekäigu esiletoomisega on allakriipsutatud, et otsekohesest, erilisest ja mõjuwast kriisiarstimisest ei ole olemas. Minu wõimalus peitub selles, et muutunud oludele kohane des eeldusi püüataks luua, mis wõiksid olla seniste kogemuste kohaselt üldisele elustamisele kasulikud.

Teiseks on tähelepanu juhitud sellele, et kriisi mõju wältimiseks mitte ainult rahmuswahelistelt abinõudelt lunastust ei tule oodata, nagu seda igalpool seletatakse, waid selleks peab iga rahwas, iga ettevõtte ja isik oma jõu- ja oskuse rakendada. Kui kriisi lahenemine ainult rahmuswahelistest abinõudest oleneks, siis ei oleks meil üldse paranemist loota, kuna wiimaste aastate kogemused jellel alal näitawad, et kõik ettevõetud toimetused on seisukorda aina halwendanud. Iga maa peab need abinõud tarwitusele wõtma, mis tema wõimuses ja kontrolliall seisawad. Meil peetakse koosolekuid ja wõetakse vastu otsusi, mille elluwõimise kaudu loodetakse tergendust. Walitus omalt poolt püüab aidata ja abiks olla niipakju, kui riigikassa seisukord wõimaldab. Kindlasti kord üldine olukord paraneb, küsimus on waid, kuidas omi asju korraldada, et wõimalikult elujõulisena ja termena raskest ajast üle saada.

Praeguistes raskustes peawad noored endid karastama, peawad õppima ja ettewalmistuma, teades, et tulewik suuremate kohustuste täitmist nõuab, kui eeskäijatelt. Tarwis on jõudusid pingutada, et õppida ja waimu teritada.

Kõljalo põllutöökool — Saaremaa maanoorte-liikumise lähtekoht.

Waja on hääletandja kaudu tihed lüua oma püüete ja sihtide teatavaks tegemiseks, nende arendamiseks ja lewitamiseks. Tuleb end aegsalt ettevalmistada ühiskonna tööks ja seltsielu tegewust tundma õppida. Ülesanded, milledest ühinda jagu ei saada, teostatakse ühisel nõul ja jõul. Waja on üksteise mõistmist ja ühistunnet kaswatada, seda on tulewikus rohkem tarwis, kui kunagi warem. Omal jõul ja ühisel nõul tahame end rakendada tulewase awarama maakodu loomisele, kus kõik meie püüded ja elu-ideaalid rahuldumist leiawad. Tahame teadlikult end tööle rakendada enda õnneliks ja tulewaste põlwele auks, wõidelda waba kodanikuna loobuse ja lapäraste jõududega, arendada waimu ja teritada mõistust, — olgu see tõukejõuks.

Weel on palju võimalusi kasutamata, et tööd wiljakamaks ja tööwilja wäärtuslikumaks muuta. Peame õppima tööd osawamalt tegema ja nõuetawamaid saadusi walinistama, et rohkem tulu saada. Õppereisid, kirjandus, kõned, kursused, turuõuete tundmaõppimine, — need kõik on abiks, et wajalike teadmisi ja oskust omandada. Waja on majapidamisi otstarbekohasemalt forrastada, leida uusi mõtteid ja wõtteid ning rakendada neid nõnda, et tööwiljakamaks muutub. Sellega oleme abiks ja aitame oma kodude kindlustamist tulewikule, äratame lootust ja tõstame töö-meelseolu raske kriisijalal.

Noored! Elu seab meid järjest keerulijemate ülesannete ette. Meie sunnitud end paremini ettevalmistama. Doome selleks soosamad eelbused loodumise teel. Kriisi rõstused ja tulewik lohustab meid selleks. Elu pahefid ja inimlike puudusi ei häwita meie küll ialgi. Unustame aga loowa tegemise, siis oleme kadumisele määratud.

Seepärast — ühisel ja innukalt tööle majanduslikel ja kultuurilisel rindel. Sellega waigistame kriisi walusid ja kindlustame omale lahedama tulewiku.

Schweits, 6. jaan. 1933.

Ugr. A. Galtbaum.

Sooni maanoorte tegevusest Rootsis.

Tegemusala, kus noori õpetatakse hindama ja armastama maaelu, põllumajandust ja kodukultuuri, kus noored rakendatakse töösse võistluspõhimõttel praktiliste maaellu puutuvate küsimuste ja ülesannete lahendamisele, algas Rootsis juba 1918. aastal. Riisuguse maanoorte liikumise algatajaks oli Soomes sündinud ja jageli Soomet külastanud õpetaja Snell, kes oli tutmunenud Soomes perenaiste seltside juures tegutsivate noorteringidega.

Rootsi maanoorte liikumiseks kutsuti ellu ülemaaline maanoorte liit S. U. F. (Svordbrukarengdomens Förbund), kes algas arendama ja kujundama maanoorte liikumist.

Laiaulatuslikum maanoorte tegevus, põllumajanduse alal, algas 1926. aastal, kui saabus Rootsi Rahvusvahelise Kasvatamisbüroo Rodeselleri-kapitali ehitajana maanoorte organisator konsulent Fr. Lund, kes eelmisel aastal oli heade tagajärgedega organiseerinud maanoorte tööd Taanis.

Maanoorte liikumise põhimõtteks seati, et sellest peab läbistuma tegevliku töö põhimõtte, mis noored kordajaatnud omaist waba aja ja ajast ning loogu noorte tegevust ja tööd saadab omawaheline võistluse põhimõtte.

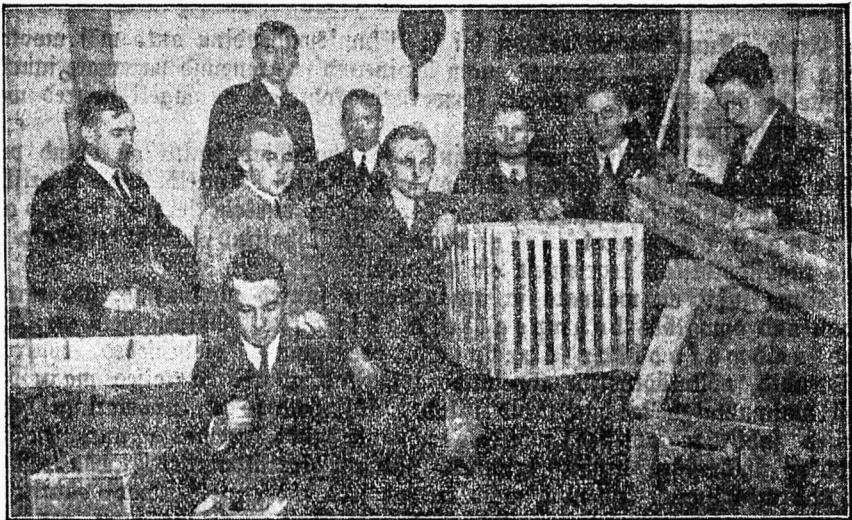
Ameerikast toetuseks saadud rahadel mõeti ametilise wastawad isikud, üldorganiseerijad ja kirjastati mitmesuguseid tööjuhiseid. Muul tegutseti ainult neljas laantis, kuid nüüd on tegemus üle riigi lewinenud ja tuhandeid noori töösse ja tegevusesse kaaja tõnmanud.

Maanoorte liidu ja selle osakondade tegevus on õige mitmetehine. Kõikides maanoorte ringides tegutsewad noored peale põllu- ja kodumajanduse weel enesekasvatamise, -arendamise, kirjanduse, kõne, waidluse, muusika, seltskondlikkude mängude, rahwatantsude ja mitmete teiste küsimustega. Suwitaw on ka ära märkida, et kõik noorte-osakonnad tegutsewad wõimlemisega. Siinkohal waatame lähemalt põllumajanduse küsimustega tegutsewate noorte tööd ja tegevust.

Noorte töö ja tegevus algab taimede kasvatamisega ja kõige esiti kõõgiviljadega. Iga noor wõtab omale teatud maalapi, kus ta on ise peremees, kus wõib teha, mis tahab wõi mida õigeks peab. Kui noor on esimesel aastal tegutsenud kõõgiviljadega wäiksemal pinnal, siis järgmisel aastal laiendab enese kõõgiviljade kasvatamist, kas eriliist tähelepanu pöördes mõne kultuurile, wõi wõtab lisaks põllumiljade (kartulid, kaalikad) kasvatamise ning kolmandal tegutsemisaastal laieneb tegevus mitmesuguste koduloomade kasvatamiselle.

Kaswatatama wilja pindala peab olema wähemalt üks aar kõõgivilja ja 4—5 aari põllumilja. Tegelikult on noortel wiljelusala õige suur. Mõõdunud aastal oli see keskmiselt 300 m² ühe ringi-liikme kohta, mis on eriti kõrge wõrrelbes Soome ja Taani maanoorte wiljade pindaladega. Soomes on noore wiljakasvatamise pindala keskmiselt 100—150 m² suur ning Taanis kõõgiviljade pindala 50—150 m² ja põllukultuuridel 200—1000 m².

Arvestades sellega, et wanematel klubil liikmetel on lisaks weel kaswatada lanu, põrsaid, wassikaid, kodujäneseid, siis tuleb eriti kõrvalt hinnatavate neude noorte tööindu ja saawutusi.

Maanoortejuhid — Harjumaa maatuminduse-konsulendid — täienduskursustel kanala sisustust valmistamas.

Põllu- ja kodumajandusega tegelevate noorte keskmine vanus on kõõgivilja kasvatajatel 14,5 aastat ja loomade kasvatajatel 16 aastat.

Siikmete vanus kõigub 11—25 aasta piirides. Alla 11 a. harilikult ei taheta heameelega enam töösse võtta, kuna nende tegevuse juhtimine on palju raskem aeganõudvam ja raskem, kui vanemate noorte juures.

Näivõtjatest on umbes 40% tütarlapsi ja 60% poisilapsi.

Kuna Kootsis see töö on üsna edurikkalt arenenud, siis on see kahtlemata tingitud asjaolust, et noorte juhtidena ja nõuandjatena tegelevad enamuses agronomid, kes on pühendanud end täielikult kogu jõuga sellele tööle. Nõuandjate valikul pannakse erilist rõhku isiku võimetele ja omadustele, sest see, mida annab töö, rippub peamiselt juhtidest. Juhid — need peavad oskama noori waimustada, luua nendesse optimistlikku ellujuhtumist ja seda nalle jäädumustada, sealjuures oskama ka vieti juhtida noorematesse ja wanematesse noortesse ja igatühe eriharvustustesse. 1931. aastal oli nõuandjatena 20 agronoomi, 1 põllumajanduse tehnik ja 13 naiskonsulenti.

Juhtide tegevusvairoon on üsna lai. Kui tegevuse piirkonnas ei ole juhil lään või pool sellest, siis on tal vähemalt mitu kihelkonda juhtida. Üldiselt on ühel juhil 200—250 põllu- ja kodumajanduse küsimustega tegelevat noort juhtida. Tegemuspiirkond on Kootsis tunduvalt suurem Taani omadest, mis tingitud asjaoludest, et Taanis on sama agronoom wanale põllumeestele nõuandja ja noorte organiseeija, kuna Kootsis on see eraldatud.

Noorte juhid kasutavad liikumismahendina autot või mootorratasti ja kontrollivad ning juhivad noori praktiliste tööde juures iga 1½

luni järele. Kuna tegemusratsioon lai ja liikumismahendina auto või mootor-
ratas, siis on ka noorte tegemus enam levinenud ja arenenud paremate juurde-
pääsuteede ääres, aga kaugemal, kõrvalistes kohtades on jageli noored veel
töösse organiseerimata.

Asjaolu, et Rootsis maanoortejuhid ja nõuandjad senini on olnud pea-
mifelt Rahwasmahelise kaswatusbüroo ja riigitoetusel ametis, kuna kohalikud
põllumeeste seltsid ja ühijused wähem tegemusega otsekohe seotud, sest noorte
te ringid on maal iseseiswad, on kohalikud seltsid teineford ka
üsnä tagasihoidlikult tegemusest oja wõtnud.

Kuna juhil on walmata ja organiseerida suured piirkonnad, siis tarwi-
tamad nad oma töös kohapealseid abijuhte. Abijuhtideks on koha-
likud rahwakoollide õpetajad, ebenenumad põllumehed, kontroll-
asjastendid, põllutöökoollide lõpetanud kohalikud noored ja teised maanoorte
tööst waimustatud ja huwitatud isikud. Abijuhatajad on noorteringi koha-
pealsete juhid ja abilised juhtidele nõuande töös, seemnete muretsemises,
jaaduste ühismüügi organiseerimises, näituste korraldamises. Töö eest ei
jaa nad mingiugust liisa-tasu, waid teemad jeda töö enese ja humi pärast.

Naisnõuandjad või juhid käsitawad noortele kodumajanduslikke küsimui,
kuzjuures erilist rõhku pannakse keeduwiljade otstarbekohasele kasutamisele,
mida noored ise on kaswatanud. Need kurjused on ühiepäewalised ja alga-
wad juba juulikuus ning korraldatakse kuni sügiseni 2—3 korda igas ringis.

Kurjuse korraldamise kohaks on mõne ringi liikme kodu ning see kestab
6—9 tundi. Korraga on kurjusest osawõtmas kõige enam 10—12 noort.
Toidud, mis walmistatakse, on lihtsad, argipäewatoidud ja need walmista-
takse ringi liikmete poolt kaswatatud jaadustest.

Teoreetilist õpetust ja seletust antakse noortele korraga ainult niipalju,
kuipalju on see wajalik õige ja otstarbekohase töö korraldamiseks. Õige palju
tarwitatakse ringi liikmete töö korraldamises ühiskõuannet, kus juht käsitab
igale liiemele wastawat küsimust eraldi. Ettebamail tööaegadel demonst-
reeritakse ja tehakse ühijelt tööd mõne ringi ettemõttega, millejärele siis
teised igaüks oma ülesanded wastawalt lahendamad.

Sügisel hinnatakse kõik noorte tööd, ettemõtted ja nende arwepidamised
ning igaüks wastawalt oma hoolsusele saab teatava autaju, mis wälja jaga-
takse, kas sügisel korraldatud näitusel või noorte tegemuse jüggispeol, kus or-
eestama õige mitmekesine, mida täidawad noored.

Jseloomuliku joonena on Rootsi maanoorte tegemuses suwipäewad
ja wiimasel ajal suwinädal (laagripäew), mis wõetud tarwitusele selleks,
et teha noorte tööd huwitawamaks ja waheldusrikkamaks. Suwinädal ke-
stab neil 3—6 päewa ja sellest pääsewad osawõtma ainult auhinnatud maa-
noorte ringide tegelased, kes on üle 15-ne aasta wanad.

Suwinädalal korraldatakse õppekäite laagri ümbrise taludesse, metsa-
desse, koplitesse, kus annawad lühidaid seletust noorte juhid ja kaswatamad
wastawa meeolelu loomisega noortesse töötakte hinge.

Peale otsekohe tegemuse ja ülesannete, milline töö rajaneb wõistlus-
põhimõttele, korraldatakse veel erilisi wõistlusi mitmejügestel tegemusaladel
juurwilja harwendus; kind, küps, koduümbrise kaunistamine, raamatupida-
mine, konserweerimine, lillekaswatus, sõnnikuhoid, toru- ja lahtiste kraawide

kaevamine, põnnikulaotamine, lambapügamine, sõra- ja sabjaterwisõid, mitmesuguste loomade ja wiljade kasvatamine ja teisi wõistlusi).

1931. aastal korraldati 26 läänis 805 wõistlust 5746 osawõtjaga. Kuigi wõistlustest osawõtjad moodustavad waid wäikse osa põllu- ja kodumajanduse alal tegelewatest noortest — ning on peamiselt wanemad liikmed, siis juba see näitab, kuiwõrd on noortes põllumajanduse vastu huwi ja kuiwõrd laiaulatuslikult arendatakse põllumajanduslikke eriooskusi.

See suurejooneline põllumajanduslik arendus- ja kasvatustöö, mida tehakse maanoorte ringides noorte seas, ei ole jätnud mõju avaldamata ka wanemate peale ning paljud tegelikud talupidajad on ka wastawalt oma lüögiviljade pindala laiendanud.

Töökaarde koostamisel pannaakse erilist rõhku nendele aladele, mida wajab kodumaa turg omamaa saadustega varustamiseks ning mis wõivad järjekindlalt tõsta talu ilu ja wäärtust.

Ka juhatakse noorte töös tähelepanu saaduste alalhoiu küsimustele, et kuidas oleks wõimalik saada hoida talwe- ja kewadekuudeni, mil neist saab müümise korral paremat hinda, sest noored tahawad oma tehtud töö ja kulutatud aja eest ka teatud otsekohest rahalist taju. Samuti leiawad käsitamist otstarbekohased saaduste turundamise wõtted ja küsimused.

Maanoortel on oma häälekandja nädalaleht „S. U. S. Bladet“, mis algas tänawu 13-t aastakäiku.

Huwi maanoorte vastu on nii noortes kui ka wanades ja selles nähakse kahelordset tulu:

1) Etteks suureneb põllumajanduse toodang, siisewedu muutub järjest wäiksemaks ja 2) kasvatatakse maanoorte ringides korralikke maaharijaid, kes tööga harjunud ja noorelt saadud kogemustega tulewikus innuga maaharimisele wõiwad asuda.

Mgr. G. Wint.

Külaelu korraldamine.

On üldiselt tuntud, et külaelu meil ta praeguses seisundis kaugelgi ei rahulda haritud inimese elunduideid, ei rahulda eriti ka nende külaelanike elunduideid, kes oma arengu, oma huwide ja püüete poolest kuidagi epiplaanile fertiwad, ei rahulda lõpuks ka igapäewase külainimese enese nõudeid. Tihti ei taipa nad waid oma soome selgelt wormida, nad nagu ei usugi, et sellesse olukorda üldse weel muudatust tulla wõiks. Sellest siis loidus, ükskõiksus, luitunud pessimism.

Kas ja kuidas oleks wõimalik olukorda muuta?! Külaelu korraldusküsimus on kõige pealt küla juhtide küsimus. Andes külaale juhte, aru-keid ja energilisi, muudame ka olewa seisukorra. Ning see juhtide küsimus tuleb esimeses järjekorras lahendada, siis awaneb kindlasti ka wõimalusi külaelu edutaks korraldamiseks wastawalt arenenud inimese elunduideile, — wõimalusi, et oleks mõeldaw külaelaniku kultuurne areng üldse. Juhtide küsimus on väga tähtis, eriti tähtis just külanoorde arengu seisukohalt.

Rääkides külaelust, tuleb eraldi käsitleda majanduslikku ja waimlist kü-

laelu. Kõla majandusliku elu korraldus, mis on suurel määral eelduslikeks waimlike elu korraldamisel, on õieti meie põllumajanduse arenemise- ja korraldusküsimus ja kui rääkida juhtide otsumisest kõla majandusliku organisatsiooni teostamisel, siis tuleksid siin peale elukooli saanud edutate põllumeeste jutu alla peamiselt põllumajandusliku erihariduse saanud istud. Need tegelased peaksid aga ühtlasi võtma suurelt osalt enda õlgadele ka kõlaelu waimlike külje arendamise. Sest on küllalt näiteid selleks, et kõla waimlist elu ei suuda tagajärjekalt juhtida enam algkooliõpetaja üksi, eriti mis puutub maanoorte põllumajandusliku ideoloogia väljatujundamisega, sest see ideoloogia puudub suurel osal õpetajatel enestel, eriti just iseseiswuse päewil seminarest tulnuil. See küsimus on ehk küll osaltki subjektiivne, sest on õpetajaid, kes on head organisatoorid ja seltsitegelased, kes kõla noortes nii koolis kui ka hiljem oskavad tekitada ja kasvatada ka põllumehe hingeelu, humi ja armastust põllumehe tunde vastu, kuid — ei ole põhjust salata — leidub ka neid, kes seda ei suuda ega oska, kuid võib olla ka ei tahagi teha. Maatulumunduskonsulent jääb arvatavasti veel kauemaks ajaks ainjaks kõrgemaharidusega ja kindla seltskondliku kasvatusega alalikeks tegelaseks külaühiskonnas ja mistiisti ei effi me, kui põllumajandusliku nõuandja ka tulewiku organiseeritud küla juhtimisse keskkohta paigutame. Kuid on ka teisi, kellel on selles suunas kohustusi ja kooliõpetajale jääwad need kohustused ka ikka edasi. Ja mist saadaks kõlaelu wäärilise hindamise, eriti maanoorte ideoloogilise külje kujundamisel, kultuurilise ja enastihndawa külaelaniku kasvatamisel küll suurte sammudega edasi, kui kooliõpetajad seda ülesannet tõsiselt võtaksid.

Peatukstin mõningate asjaolude juures kõlaelus, mida otsejelt oleks mõistlik korraldada, erilisi kulutusi selleks tegemata, kui waid jatkub head tahet ja mille korraldamiseks mõttsid kaasa aidata eriti just maanoored.

Kõige pealt kodu. Maal on ta suurema tähendusega kui linnas, sest peaaegu aeg tuleb seal mööda jaata, seepärast peab ta maal tõesti wastuõetaw olema. Palju ta seda on?! Korra ja puhtust on siin otsekohe waja, sest waadake kui palju ilmetust on köikjal. Siin tuleb koputada eriti naiste südametele — see on nende ministeerium. Noored hakaku tööle — wanemad on tihti alalhoidlikud ja arwavad, et töö, mille eest ei saa raha ega kõhutäidet, ka tarwilik pole, ja nende arwamisi on tihti raske muuta. Aga head hõlmise juures saab ka sellest mööda. Ka poisitel on siin ülesanded.

Koduga on lähedalt seotud perekonnaelu ilme. See ripub inimeste iseloomust, kasvatusest ja soowida on siin samuti palju. Kõige pealt torkab silma, et inimesed palju näaksewad. Selle kohta mõiks öelda, et maal riielakse küll, aga see pole ehk siiski waga waenuline, sest inimesed on tugemamate närwidega ja ei ole waga õrnatundelised — sõprussuwalbuksigi tehakse mahel jämedalt. Ka enam põhjust on küllas tükitemiseks, kuna inimesed enam koos, kui linnas. Siin võib lõpulikku parandust tuua waid kaswatus, kuid nooremad arusaajamatena mõttsid siin ka seiwurda parandada. Peame jõudma wälja wäärilise taluperekonna juurde, see on igapäewase töomeeleolu pant. Ei aita wälised juhid ja areng, kui talupere ise seda ei kinnita. Selles tuleb olla teadlik.

Peale kodu on külaelanimesele, kui seltskondlikule olemusele, oluline seltskond — küla seltskondlik elu. Arwamine, nagu poleks külaelanimesel

Ka algkoolide maanoored asuvad tegelikkude tööde juurde.

bieti suuremaid nõudeid seltskondliku läbikäimise juhtes, ei pea paika. Ka see ei ole õige, et küllainimesel polemat selleks aega. Talvel, jügisel ja kevadel on põllumehel selleks aega küllalt, et astuda õhtul jisse kooskäimiskohhta ajalehe lugemiseks, raamatulaenamiseks ja jutupuhumiseks naabritega, eriti kui see koht on läheteadamas kauguses oma külas ehk siis naabrikülas. Praegu on nii, et seltsimaja on 5—10 km. raadiusega. Loomulik, et ta siis ei juuda olla kogu ümbruskonnale kooskäimisekohaks. Kooskäimisekohti peaks olema iga 1—3 küla kohta ja seda saaksid organisatsioonid hea tahtmise juures teostada, kasjutades kas või mõne talu ruume. Waid erilistel pidujuhitudel ja suurema ringkonna ettevõtete puhul võiks minna kaugemale seltsimajja.

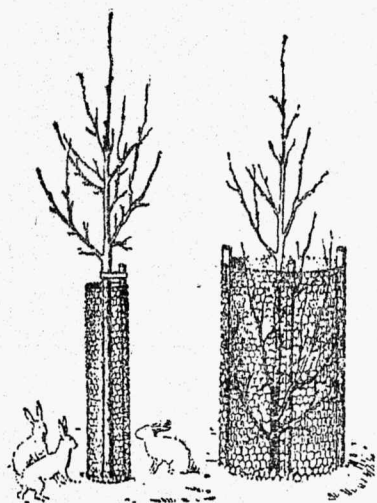
Käesolevas ei ole mõeldud esitada kava külaelu korraldamisel. Seda üldiselt teha ei ole muudugi paari lehekülje asi ja ei ole terge — see kujuneb kohapeal igalpool võimaluste järgi. Tähtsin waid tähendada neile, kes ku jagil selle kawa tegema peaksid, et mille kohta. Tähtsad oleksid külaelukorraldamisel kodu (talu) ja seltskond ühenduses kutsetööga ja kutseideoloogiaga ning juhid. Need nomenete tuleb arvestada.

Küla on meile kõigile olnud emaks ja hälliks ning on enamikule meie noortest haritlaskonnast jõuammutamiskohaks. Ükski organism ei juuda aga ainult wäljaanda, ta peab kaotatud jõu ka kuidagi tagasi saama. Ja minu arust tuleks küll haritlastel, kes maalt pärit ja kes tihti ei leia omale elus õiget kohta ja ülesandeid, hakata ja olla selle juhiks, mis emakele maa rõõmsalt haljendama paneb. See on meie kohus ja meeldiw ülesanne! Küla ootab seda.

Agr. Joosep Kõu.

Noorte talviseid töid aias.

Kaitseme wiljapuid ja marjapõõsaid närivate eest:

Traatvõrk kaitseks jäneste vastu.

Et edaspidist aia jaaki kindlustada ja kvaliteeti tõsta, jaks peame aia eest ka talvel veel hoolitsetama. Kõige pealt hoolitsetame selle eest, et aia waenlased, närivad, eeloleval talvel meie õunapuid ei wigastaks! Praegu on selleks veel aeg, sest kurbem närija, jänes, teeb oma töö peamiselt jaanuari lõpust märtsi lõpuni. Kõige parem abinõu on puutüvede kinni sidumine kuuse oksi tega. Võetakse kaks-kolm tihedat kuuseoksa, asetatakse tüve ümber nii, et tüvi läbi ei paista, ja seotakse kahelt kohalt õlensidemega, paju või toominga viisaga lõwasti kinni. Kuuseokste puudumisel võib tarvitada pikki rullkiõlgi, kuid siis on soovitatav öled umbes labakäe laiusest maapinnast kõrgemale jätta. Ögede maapinnale ulatudes teewad põldhiired puutüve ümber ögedesse peja ja närivad oma lörda puutüve koorest paljaks.

Ka puutüvede määrimine lubjapiimaga, loomarasivaga või werega aitab jäneste vastu, kuid on kahetlasem kiinimähkimisest, sest ilmastiku mõjud eemaldawad need ained talwe jooksul puutüwelt ning jänes teeb oma töö.

Paremaks, kuid ühtlasi kallimaks, puutüvede kaitseks jäneste eest, on peene silmaline traatvõrk, mida juba õunapuu istutusel juures tüve ümber tuleb panna ja mis siis palju aastaid püsib hea tüvekaitseks.

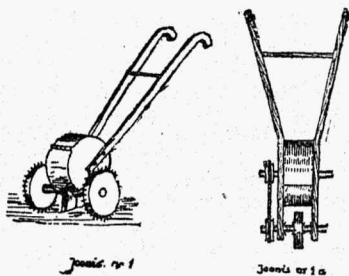
Peale jänese mõiwad ka hiired õunapuudele suurt kahju teha koore närimisega. Hiired esinevad seal, kus õunaaed on peetud rohuaiana — puude alune maa, eriti tüvede ümbrus on rohtunud. Kui see suur rohi puutüvede ümber sügisel terneks jääb, ei laje see maad ära külmada. Lumi tuleb peale, maa lume all on jula. Seal lume ja rohujäänuste kätte all mullapinnas, teewad hiired oma käigud puutüvede ümber ja närivad talwe jooksul puu- vääseks paremini mulla ligidale ning selle ära külmetaks.

Parem abinõu sel juhul on esimeste lumepadude järele, eriti jula ilmaga, puutüvede ümber lumi kinni tallata, et jula lumi kinnitatutuna pärast külmaga muutuks jääks, mis hiirtele läbipääsmatu ja samuti külm pääseks paremini mulla ligidale ning selle ära külmetaks.

Siiduseõpetaja A. Põo.

Liftne külvimasin.

Kevadeti esineb tihti meil nähe, et jääb hiljaks juurvilja põldude seemendamise, mille tagajärjel osalt ka meie juurviljasaagid on madalad. Hilised juurvilja-külvid hävitavad kuivadel kevadetal peaaegu täielikult maakirbud ja naerimardikad. Seepärast tuleb juurviljapõldudel kevadel õigel ajal seemendada. Meil takistab seda aga suurel määral vastavate masinate ja abinõude puudusel kevadiste tööde rohkus ja aja vähesus. Et aga siiski külve mitte hiljaks jätta, selleks tuleb juurvilja külvitööd toimetada masinaga. On olemas häid juurvilja külvimasi- naid, näit. „Planet-Junior“, kuid see maksab 40 kr., mille tõttu muutub praegusel ajal paljudele kättesaama- tuks.

Et aga siiski külvitöid kergendada ja odavamalt läbi viia, kirjeldan (Jä- neda Põllutöökeskkoolis konstrueeritud) õige lihtsat omavalmistatud juurvilja külvimasi- naid, mida võib igaüks omale paari krooniga ise valmistada ja mil- lega saab ka timuti- ja ristikehina seemet ridades seemnepõldude rajami- sel küllida.

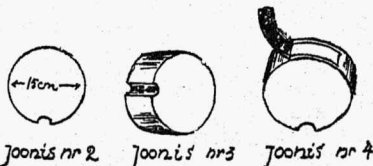
Külvimasin ja üksikosad.

Külvimasina (joon. nr. 1) valmista- miseks läheb vaja järgmist materjali: 2 sm. paksune kaselaud rataste val- mistamiseks, 0,75 sm. paksust lauda külvikasti seinteks, paksemat raudplek- ki, kõva puu- või raudpolt rattatel- jeks ja seemnejagajaks. Siia juurde veel mõni puukruvi ja naelu.

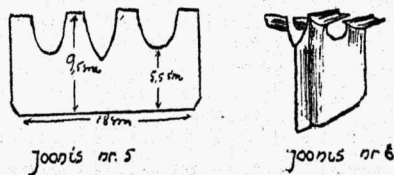
Külvitrummel (külvikast)

on ümmarguse kujuga. Küljed tehtud 0,75 sm. paksusest kaselauast, läbi- mõõduga 15 sm. Alla serva teha pool-

kaareline väljalõige, mille laius vastab seemnejagaja läbimõõdule, s. o. 2,5 sm. ja sügavus 1,25 sm. (joon. nr. 2).

Külvikasti laius on 8 sm. Kaks laud külgsõõri ühendatud õhukese plekiga. Plekk lüüa väikeste naeltega ümmar- guste küljelaudade servade külge. Peale ossa tuleb teha seemne sissepa- neku avaus, mis suletav klapiga (joon. nr. 4). Selle vastu allapoole valmis- tada jagaja — rattavõlvi õnara kesk- kohta seemnete väljapääsu neljakandil- ne avaus, suurusega 1,5 sm × 1,5 sm. (joon. nr. 3). Selle avause kohal on seemnejagajal augukesed, milledesse satuvad seemned ning seemnejagaja viib nad keerlemisega välja.

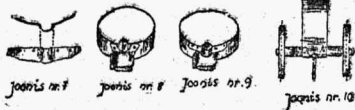
Sahk ehk seemendaja

võib valmistada samast plekist, mil- lest tehtud külvitrummel, kuid võib olla ka vähe paksemast plekist. Saha väljalõige oleks säärane, nagu seda joon. nr. 5 kujutab, kus laius ulatub 18 sm., kõrgus 9,5 sm. ja väljalõigete kohtadel 5,5 sm. Plekist väljalõige, see kokkukeeratult moodustabki saha (joon. nr. 6). Sahk kinnitatakse ta- gasikäänatud harudega trumli külje külge naeltega. Peale selle lüüakse veel klambrid peale, mis valmistatud samast plekist. Klambri peenutatak- se sisse kumerus, mille laius 2,5 sm ja sügavus 1,2 sm., mis moodustab trumli sees oleva õnarusega ümmarguse augu seemnejagaja rattavõlvi jaoks. Klambri serv peab olema tihedalt vasta sa- ha, see võimaldab ära hoida soovimatu seemnete väljakukkumise.

Joon. nr. 8 kujutab saha kinnitamist trumli külge ja joon. nr. 9 näitab, kus on peale löödud ka klammer.

Seemnejagaja — ratta võlli.

Ideaalne materjal on raud polt, läbimõõduga 2,5 sm., pikkus 20—21 sm., millesse tehakse mitmesuguse suurusega augukesed (joon. nr. 11). Iga augu rida saame üksikult väljalaske avause ette viia. On väiksemad seemned, tulevad avause kohta asetada ka väiksemad augud, on suuremad seemned, tuleb vastavalt jälle suuremate aukudega koht avause ette seada.

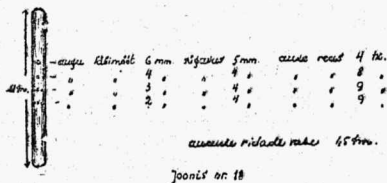
Seda võlli võib teha ka kõvast puust, näit. vaher, sirel, kuslapuu. Et puu võlli aga niiskuse mõjul ei tursuks, tuleb teda keeta värnitsas, võib ka selleks tarvitada parafiini või muud imbutusvahendit. Võlli otsadesse asetatud rattad, mis edasiliikumisel panevad võlli keerlema ja see omakorda õnarustega viib ka seemne välja.

Joon. nr. 10 kujutab külvimasina eestvaadet. Ratta ja trumli vahele tulevad asetada mõlemile poole plekkpüksid, s. t. plekktorud panna seemnejagaja ümber, et kohale seatud seemnejagaja augud püsiksid väljalaske

avause kohal. Püksid tulevad teha mitmes pikkuses, vahetada, kui asetatakse teised augud avause kohale.

Rattad

tehakse kasepuu lauast, Paksus 2 sm., läbimõõt 14 sm. Ratta keskele tuleb teha auk kas ümmargune, või kandi-line, kuhu asetatakse seemnejagaja ots.

Käsi puud

tuleb saagida välja kõvast puust, parem on, kui paendekohad kindlustada plekiga.

Samasugust külvimasinat võib teha ka üherattalist (joon. nr. 1a), millega on parem külida vaoharjale. Seljuhul tuleb panna seemnejagaja keeriema ratta küljes olevast rihmarattast rihmaga, kusjuures peab silmas pidama, et seemnejagajal jääks ikka kohase kiirusega ringlemine.

Noored, kasutage ära eesolevad pikad taliõhtud ja meisterdage endile säärane lihtne ning odav, sellejuures aga otstarbekohane külvimasin!

A. Ormus.

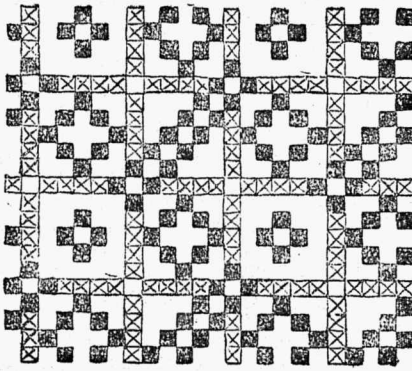
Salveks olgu mul soojad kirjud kindad.

Algavatel talveõhtutel istub naispere juba valguse ümber ja kõik koavad — üks sukka, teine kinnast, — et pehmet, ilusast ja mitmevärvilisest lõngast valmistada kõgu perelä kehakatet ja kaitsēt külma vastu.

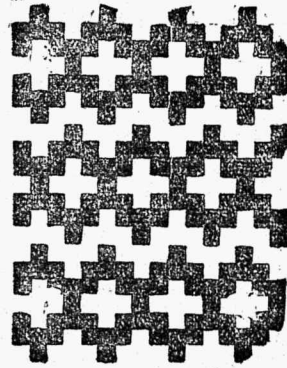
Emä üksi ei suuda alati kõike teha ja on rõõmus, kui lapsed teda jõukohaselt aitavad ning seda võime eriti meie noored tütarlapsed teha, et enestele kaome soojad, mitmevärvilised, ilusad labaja sörmkindad.

Kuidas kududa, selleks saame esimesi juhatusi varraste kasutamiseks emalt ning sobiva kirja siit.

Kiri nr. 1 on labakinda jaoks. Selle kirja koad kahe- või kolmevärvilisest lõngast. Kinda üleslöömisel vaata jälle, mitu korda antud kirjaosa silmade arv mahub ülesloodud silmadesse. Kui tuleb täisarv kordi, siis saab kiri täpne, jääb aga silmi üle, siis loo veel juurde, nii et kirja osa arv silmi täis saab ja kiri ilusti välja tuleb. On silmi vähe, siis võib mõni silm maha jätta, kuid siiski on parem laiem kui kitsam kududa. Kudumisel loo üles niipalju silmi, et tä parajasti sünnib ümber käe. Edaspidisel kinda kudumisel ei looda juurde, ega vähendada üh-

Kiri nr. 1.

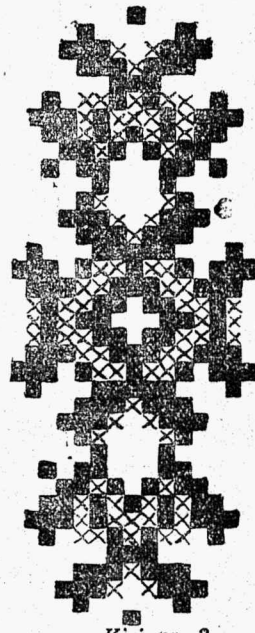
Kiri nr. 3.

tegi silma, enne kui lõpetamisel. Labakinda lõpetamine algab siis, kui väikene sõrm on juba sees.

Kui kinnas on koetud vaheldumisi, silma e rida pahempidi ja parempidi, siis hoiab kinda äär end kitsamaks. Väga hästi passib kinda äärde kududa hambuline triip ühe- või kahevärvilisest lõngast. Ääre valmistamiseks koetakse niipalju ringi, kuipalju silmi on kahel vardal kokku, lisaks koetakse veel 2 ringi ja selle järele juba ainult parempidi silmadega ning siis algab kirja kudumine. On äär näit. 16 silma, siis tuleb ääreks kududa $16 \times 2 = 32$ ringi. Soovikorral võib ka äär pikemaks kududa. Kiri nr. 2 on eriti soovitatav sõrmkinnastele ja seda koa kinda seljapeale. Ka sõrmed koa ühevärvilised, ehk ainult seljale üksikud viirud või kirja osad. Kogu sõrmele on kirja kududa raske, sest ta on selleks liiga väikene.

Väga hästi sobib halli põhivärvile kirjaks must ja punakas-kollane.

Kiri nr. 3 on lihtne lastekinda kiri, mida iga tütarlaps ise võib kududa.

Kiri nr. 2.

Kirjaks on soovitatav kududa üheväriline lõng. Sellest kirjast alaku igaüks peale. M. B-n.

Raiaki woolajad weefooned kuiwamad, kaomad, liiwasje waomad. Kui need kofku woolamad — jõgefid loomad nad.

Koduarmastus.

Elasid mees ja naine ühes kolme poja ja ühe tütreaga, Saaremaa piskeses talus.

Maja oli väike, katus samb'as ja paigatud, neljaruudulisil aknail istus puudus. Puudus hüples ringi kõikjal: aias, kivistel põldudel ja kadakalisel karjamaal.

Puudus ei lasknud ka meest palju kodus töötada. Ta oli kusagil kaevamas, küürutades teistele kraave. Naine jooksis ringi varahommikust hilja õhtuni, juba noorena murejoooni ristlemas näol. Söötis karja, talitas majas, kaevas põllul, tegi vajalisi reise.

Poisid ja tüdruk kasvasid vahadena, kui puud metsas. Päike oli neile hell, tuul karastav ja nende kehad sirgusid tugevaiks. Nende silmi ei hellitanud palju ema õrnus — aega oli emal vähe, sest puudus istus ju aknal. Pea nägid poisid, et nende linapüksikeste põlvi oli küllalt paigatud ja tüdruku kleit oli jäänud imelühikeseks. Nii ruttu kasvasid nad kui kangelased. Kangelased rakendati tööle, kes karja, kes põllule rohtu kitkuma või keda harjutati kündma. Uhked olid need poisid, et nii vara oskasid töötada.

Rändlindude minnes tuli isa, norisid poisid tema väsinud põlvile, jutledes, suviseid vägitöid. Isa naeratas: „Teist saab kord asja!“

Suvede minnes ja tulles sirgusid tüsedad poisid kui jõumehed ja tüdruk puhkes õitsema kui varasügisene kanarbik.

Puudus tahtis lõhkuda perekonda ja maja, aga isa ja ema, nii palju kui neil oli aega, õpetasid oma lastele koduarmastust, sest sellele lootusele panid nad oma laste tuleviku, kuna neil muud midagi anda ei olnud.

Nii lendasid aastad.

Siis ütles tüdruk: „Teate, kuis armastan oma aeda. Ei tahaks, et puud annavad vähe vilja ja on sammellunud. Maja ümber on rämpsua ja aias pole ühtegi lilli.“

„Ole hea — tee muutus! Aitame sind,“ ütlesid poisid.

Ja juba teisel aastal õitses aias lõhnavaid lille ja puud kandsid paremat vilja. Poisid naeratasid, vanem neist sõnus: „Armastan oma põldu, kuid ta kivide vahele võrsub rohkem marivarsi ja ohakaid kui vilja.“

„Ole lahke, kõrvalda, aitame sind.“ Asusid tööle jõuküllased noored.

Siis ütles keskmine neist: „Poisid, vähe kannab vilja meie töö. Ei anna kivi leiba. Salvest juba enne lõpeb vana, kui saame kätte uue lõikuse. Katsume luua uudismaad. Juurime kadakaid, lõhume kive, korjame hunnikuisse need. Põletame alet, ehk lokkab viil meile kõhutäiteks.“

Tööle hakkasidki nad. Närunesid riided ja salvest kahanes viil, ähvardas lõppeda ammu enne lõikust. Aga töötada oli vaja, töötada!

Kunagi kõmpis koju isa, seljas vult, käsivartes krambitõmbused, jalus algav jooksja. Istus ja ei ütelnud midagi. Rusuv vaikus sunnib seisatama ema voki.

Oli kevad. Elustavaid lõhnu tungib läbi avatud ukse tuppa.

Siis vanemale poisile isa ütles: „Oskaad ja tahad teha tööd, seda nägin põllul. Aeg on käes, pead minema leiba teenima.“ „Oo isa, ei saa minna, armastan oma kivist põldu,“ vastas poeg.

Kuid ta pidi minema, sest leiba oli vaja. Tõusis, läks oma noore ruukipõllu juurde, hills peenrail ja vaatas tehtud tööd. Sügaval oli armastus tal veres ja jumalagajätt oli raske. Ta viskas moonakoti selga ja väljus õueväravast.

Teisel aastal isa ütles keskmisele vennale: „Sina pead nüüd minema!“ „Isa, kuis saan minna. Praegu jäi uudismaale põlema aletis ja ühel vakamaal on juba maas kartuleid,“ vastas poeg.

„Kuid pead minema, leiba on vähe.“ Kurvalt naeratades võttis poeg leivakoti ja sammus karjamaale. Aletis hõõgus... kõikjal oli põlemise hõngu. Kartulite kõrval olid õitsemas sinioelised linad...

Põlvitus mullale... millesse vaibunud higipisaraid, lihaste pingutusi... köitis rätikusse hele-halli ale-mulda. Palvetas, et sügis leiaks siit saagi, eelmisest aastast parema. Siis läks.

Kolmandal aastal isa silmitses noort tüdrukut: „Keegi teeb sinule uue kodu, sina pead nüüd minema.“

„Isa, ma olen veel liig noor, ei suuda jätta kodukollet, et minna oma lilledest ja metsakohinast.“

„Ei sööda lilli, ei jooda metsakohinat,“ vastas isa. „Saad uue kodu, kuid koduarmastuse oled saanud siit. See on suurim kaasavara, küll varsti näed.“ Jäi isa üksi oma haigete käte ja noorima poja abiga, põletama alet ja kündma põlde ning emale tuli talituste raskuse lisaks veel aastate koorem, kuid ainult kolmele jätkus leiba, rohkem ei.

Aga igal vabal hetkel tulid pojad koju ja ütlesid: „Kui ei oleks meil kodu, ei teaks me, mille jaoks elada ja töötada. Nüüd teame: seniks aga

lubage meie koduks olla isakodu, kust me küll ei jõudnud eneste jaoks välja kaevata leiba, kuid koduarmastuse saime siit.“

Ja vanemad vastasid: „Puudus, mis alati meie mail ümber jooksis, tahtis hävitada kõigi tuleviku, aga ühte suurt varandust, mis me suutsime hoida teie jaoks, seda ei pannud ta tähele. Koduarmastus jäi teile. Seda varandust ei saa küll kuskile müüa, kuid teie töödele annab see kahekordse jõu.“

Linda Traumann.

Kaks küllakirjanikku —

Mändmets ja Kitzberg.

Vähe on meil kirjanikke, kes oleks sautnud oma teoseis tungida maa- ja looduse-hinge sügavusse. Paljud on seda küll püüdnud, kuid mitte saanud. Mõned on isegi kogu oma toodangu pühendanud maaelule, kuid parimagi tahtmise juures on siiski jäänud pealiskaudseks ja maainimesile võõraks.

Kuid võime ka uhked olla mõnele õige suurele nimele, keda võime kartmatult kõrvutada teiste rahvaste suurte sõnameestega. Meil on kaks kirjanikku, kes haruldase sügava mõistmisega oskavad tungida lähedale maa-mullast väljaõhkuvale vaimule, meie kodu-loodusele ja lihtsate igapäiste tööinimeste, meie rahva elu suurele, lihtsale reaalsusele. Need kirjanikud on Jakob Mändmets ja August Kitzberg. Kahjuks on nad mõlemad juba maamullas.

Aga nende töö on nii suur ja sügavaleulatav, et jääb kauaks ajaks sama värskeks ning elulähedaseks, nagu nende eluajalgi. Sama lihtsad, kui kirjeldatav elugi, on nende jutud, kuid see lihtsus tõuseb klassilisse suurusse ja omabki sellest oma suure vaimu ja hinge lähedale tungivuse. Mänd-

mets on loonud meie paremad küla- ja merenovellid. Viimaseid lugedes tundned tihti kui uhaksid soolased laineid tõesti su enese sees ja mõistad, mis seob inimesi mere külge; ja idülliliste maaelu piltide lehekülgedelt hoovab mõnigi kord vastu tõeline värske heina lõhn.

Kitzberg on aga ületamatu talu päikeselise pühapäeva ja rahu kirjeldamises ning Eesti omapärasest vaimust läbiimbunud tüüpide loomises.

Mändmetsa paremad tööd on koondatud ta „Kogutud teostesse“, mis E. Kirj. Seltsi poolt välja antud, kuid neid leidub ka pealkirjade all „Meri“, „Läbi rädi“, „Hiilid karil“, „Isa talus“, „Hingekarjane Römer“ j. t. Kitzbergi väljapaistvamad maaelu jutud leiduvad kogudes pealkirjaga „Külajutud“, kuid tal leidub ka suurepäraseid näidendeid.

Mändmetsa ja Kitzbergi tööd on meist võib-olla ajaliselts pisut kaugenenud, kuid nendes hõõgub vaim toob nad tänapäeva maanoorte üllilähedale. See ei vanane kunagi. Kohati võib olla tõeliselt üllatunud avastusist, mida ei julenud lootagi. S. R.

Meie maanoorte töö.

Maanoorte liikumise ulatus.

Maanoorte organisatsioonid, kes tegelevad maaelu-arendavate ja põllumehetutse allu puutuvate küsimustega,

oli möödunud sügis-suvel Nõuandetalituse poolt maatulunduse konsulentide kaudu korraldatud ankeedi andmetel

üle 130-ne, missugused tegutsesid põlumeeste- ja perenaiste-seltside ning ÜENÜ põllumajanduse harudena ning ka iseseisvate maanoorte ringidena ja maatulundusklubide nimetuse all. Maatulunduskonsulendid töötasid kaasa 91 organisatsioonis, kus oli liikmeid 2400 ja siis arvestati kogusummas maanoorteritingide liikmeid 3000. Peale selle on järjest maanoorte ringe juurde

asutatud ja seega maanoorte liikumise pere suurenenud.

Maakondade järele on esimesel kohal Saaremaa — 26 ringi, siis Tartumaa — 24, Virumaa — 23, Harjumaa — 15, Võrumaa — 14, Pärnumaa — 13, Järvamaa — 8, Läänemaa — 3, Viljandimaa — 2 ja Valgamaa — 2, kuna Peterimaal pole ühtegi ringi.

Peale loetletu tegutseb maanoorteritinge veel põllutöökoolides ja kutsekoolides.

Saaremaa maanoorte erakorraline kongress

oli kokku kutsutud Kõljalas 11. detsembril 1932, kus võeti vastu Saaremaa maanoorte liikumiseks ja tegevuseks järgmised sihtjooned.

1. Saaremaa maanoorte liikumise eesmärk on maanoorte enesearendamine kasvatus, õpetuse ja tegeliku tööga.

2. Maanoorte-ringide ülesandeks on maanoortes äratada huvi ja armastust oma kutseala ja maaelu vastu, kasvatada teadlikke maapidajaid ja usku põllumehe isikusse, arendada isetegevust, oskusi ja võimalisi omadusi, mis vajalikud kutsealal ja maahiskonnas, kujundada eestipärasat külakultuuri ja tõsta rahvustunnet.

3. Maanoorte-ringide liikmeid tuleb kasvatada teadlikeks teinimesteks ja võimalikeks arendada talukorrasuse ja pidamise küsimusi ning maahiskonna korraldamise ja juhtimise ülesandeid.

4. Maanoorte-ringide liikmed peavad teostama maatulundusliikme tööttevõtteid ja täide viima muid arendavaid ülesandeid ning olema igapidi tegevad ja töös kasulikud enesele, naabreile, kodutalule ja auku ümbruskonnale.

5. Maanoorte-ringide töökavad, liikmete tööttevõtteid ja ülesandet taotleagu õpetlike ja kasvatuslike sihte. Töökavad olgu iseloomult mitmekesised. Tööttevõtete ja ülesannete valik olgu põhimõtteks tulukus, uudsus, liikme vanusele, soole ning arenemisjärgule vastavalt.

6. Maanoorte-ringides püütagu maatulunduslike küsimuste kõrval rahuldada liikmete võimalisi ja seltskondlikke nõudeid ja arendada kehakultuuri küsimusi. Kutsealaliste ainete kõrval olgu töökavas üldkultuurilised ja ühiskondlikud küsimused.

7. Maanoorte-ringidesse koondada ka kooliealisi maanoori, rakendades neid suvisel koolivaheajal maatulunduslikule tegevusele.

8. Tööttevõtteid ja ülesandet olgu sihttaotlevad ja teostatavad ilma sunduseta ja iseseisvalt. Tööttevõtete tulud ja kulud tulevad arvestada ja igasugused tähelepanekud üles märkida.

9. Sobivamaiks maatulunduse tööaladeks on maanoortele: aiaviljakasvatus, söödajuurvilja kasvatus, seemnekasvatus, rohu- ja sööda parandus, katsetegvus, linnukasva-

tus, mesindus, metsandus, kodumajandus, kodu ja koduümbruse kaunistamine, ning mees- ja naiskäsitöö.

10. Aiaviljakasvatusel (ühes arvatud ka marjakasvatus) püütaku ringlased võimaluselt rahuldada talu aiasaaduste tarvidust, millele vastavalt kohandada maasuurus. Aiavilja väetuseks koguda koduseid väetisi ja valmistada komposti, aiaviljakasvatus ka koolinoortele.

11. Söödajuurvilja kasvatus alal toota odavaid söödajuurikaid. Seemnekasvatuse alal kasvatada eeskätt juurvilja ja kapsa seemet ning katsetada ja paljundada sobivaid põldtaimede sorte.

12. Rohumaade parandamise alal võiksid maanoored olla teerajajad. Metsahararastuse ja kodukaunistamise alal töötada oma tulevikule.

13. Õppida tundma koduümbruse taimestikku, nagu liblikõielisi, kõrsheinu, umbrohte ja puulikke ning taimede vaenlasi.

14. Asutada heinataimede proovilapsid, koguda metsküid heinaseemneid, taimekahjureid ja haigusi. Asutada metsataimemaedu.

Asuda kodu ja koduümbruse ning mälestusmärkide kaunistamisele, puude, põõsaste, puisteede, elavaedade, püsi- ja suvililledel istutamisele. Kaitsta hävinemise eest ümbruskonnas esinevaid mälestismärke.

15. Maanoorte-ringides arendada karskust, mittesuitsetamist, looduse, linnu- ja loomakaitset ning ligimese aitamist.

16. Kasvatuse ja õpetuse vahendiks kasutada loovat tööd, sõnalist õpetust, võistlust ja ringi sisemist korraldust. Selleks korraldada ringides peale tööttevõtete teostamise mitmesuguseid koosviibimisi ja sündmusi ning koostada oma ajakirja.

17. Maanoorte-ringides korraldada vastavalt töösitidele ja kohalikele oludele kursusi, kõnekoosolekuid, tasuta arvestusi, tööde näitusi, võistlusi, näitetöid, õpireise, õpikäike, ühisoste, lugemislauku, mitmesuguseid päevi ja õhtuid ning õpirengi.

18. Maanoorte-ringide juhid ja juhtivad tegelased võrsu noorte endi hulgast ja olgu igal pool teo ja sõnaga eeskujuks.

Karistuslõök.

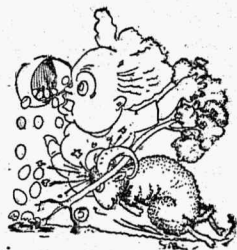
Terve kuu Mall kana pesa kallal käis,
kuni lõpuks saigi korvi mune täis.
Kohe lippas poodi mune minima maha,
saama ammuhaldatud siidisuka raha.

Malle magust siidisuka juttu
tee peal kuulis kuri oinas Otu;
mõtles: kas ma selleks annan sulle villa,
et sa raha sitsi-sitsi-südi peale pillad.

Trahviks tahtis lüüa Malle uppi,
munadest nii valmistada munasuppi.
Mall, see kaval vanapõiga, sest kuid aru sai,
jättis korvi, kümblad aga Otu sarvi löi.

Karistuselöögiks Otu tahapoole saatus,
Mall, kuid, sinder, sarvist kinni, järgi tammus.
Kuid Otut tabas jälle õnetus:
leidis enda sarvipidi kinni tammepuus.

Aade nõuab võitlust, Otu teadis seda.
Ükski takistus ei pea ka kinni teda!
Pingutas ta kuni järgi andis tamm.
— Karistuselöök sai seda tugevam.

SERGIUS RUSS.

Seltskondlikud mängud.

Maanoorteringides on senini vähe tähelepanu pööratud seltskondlikkudele mängudele. Seltskondlikkude mängude korraldamist tuleb tervitada, sest 1) siin saadakse tegevusse rakendada kõik osavõtjad, 2) arendatakse osavõtjais leidlikkust ja kasvatatakse algatusvõimet, 3) õpetatakse kiiresti otsustama ja 4) kasvatatakse ühistunnet ja antakse osavõtjatele juhust üksteist tundma õppida, kui koos rohkemal arvul noori.

Et seltskondlikud mängud senini vähe noorte seas levinenud, see on seletav eeskätt mängude mittetundmisest, kuigi selle vastu huvitatakse. Allpool avaldame mõne mängu kirjelduse, mis ka järjekindlalt edaspidi ilmub.

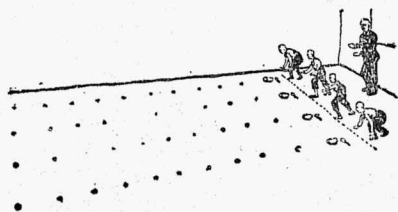
Hanirida liigub.

Osavõtjad istuvad ringis, milles asud üks vaba tool. Keskel olija tahab vabale toolile istuda, kuid tühjast toolist vasemal istuja püüab ise sellele toolile istuda. Läheb korda keskelolijal enne toolile istuda, siis läheb vasempoolne naaber keskele ja hanirida liigub edasi.

Kartulikorjamise võistlus.

Kartulikorjamise võistlust võib ka toas korraldada. Selleks asetatakse vastavalt ruumi suurusele ja osavõtjate arvule kartuleid ridadesse, silmas pidades, et igas reas on samapalju kartuleid. Kartulite rea ühes otsas on põ-

randal taldrik, mille kõrval lusikas (v.

joonis) ning vastava märguandmise peale algavad kõik noored üksteise või-

du kartuleid korjama. Kartulid tulevad põrandalt lusika peale võtta, ilma mingisuguste kõrvalabinõudeta ning üksteise järele rea otsa juures asuval taldrikule kanda. Kartulite lusikasse võtmise juures ei või abiks tarvitada teist kätt, jalgu, ega mingisuguseid teisi abinõusid. Kes kõige rutem oma rea suudab taldrikule koguda, see on võitja. Suurema arvu osavõtjate puhul tuleb alul korraldada n. n. eelvõistlus, kust siis iga rühma võitja võtab osa lõpuvõistlusest. Lõpuvõitja saab kartulikorjamise meistri nime.

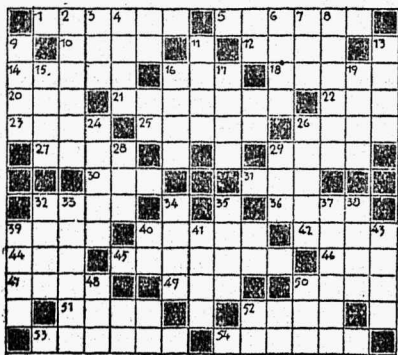
Maanoored võistlenu.

Allpool toodud ülesannete lahendamise võistlusest võivad osa võtta kõik „Maanoorte“ lugejad, kusjuures õieti lahendajate nimed avaldame ning võistlusest osavõtjate õieti lahendajate vahel loosime välja autasudeks hulga väärtuslikku kirjandust.

Lahenduste vastused palume saata hiljemalt 5. veebr. 1933 järgmisel aadressil: „Maanoored“ toimetis. Tallinn, Pikk tn. 40, postk. 54.

Ristsõna-mõistatus.

Vasakult paremale: 1. lehtmets, 2. linnu kodu on..., 10. kuivand oks, 11. arv, 14. uus elupaik, 16. söögiaine,

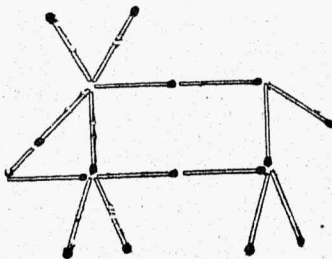
18. esimene mees, 20. suur puust nõu, 21. vigurid, 22. üks vanematest, 23. vana mees, 25. naisterahva nimi, 26. künni tööriist, 27. hulk aega, 29. aam, 30. kont, 31. „Kalmuneid“ autor, 32. maja osa, 36. lühend. nimest Irene, 39. vee hulk, 40. ei liiga suur ega väi-

ke, 42. kodulind, 44. mida raske tabada, 45. väikese valguse aeg, 46. eestipärane naise nimi, 47. ilus, 49. kogu elu aeg, 50. elukutse, 51. sepa tööriist, 52. hunt, 53. asetäitja, 54. maakoht Tallinna lähedal.

Ülevalt alla: 2. kõrge maa, 3. ajal — rahva kõnekeeles, 4. saadus, 6. heina hunnik, 7. naisterahva nimi, 8. kelle kari ei kasva, 9. veesõiduriist, 11. väike majake, 13. ümmargune, 15. sama, mis 4. ülalt alla, 16. koduloom, 17. härgade rakmed (k=kk), 19. elukutse, 24. kuhugile tulema, 26. kirjakeele uendaja, 28. vilja kuhik põllul, 29. lüüakse maa sisse, 32. materjal, 33. riituse osa, 34. ese voodis, 35. plaan, 37. akent ümbritsevad..., 38. and kellelegi, 39. taktistus, 41. sõiduriist, 43. mehe nimi, 48. kütismaa, 50. paik.

Tuletikupõrsas.

Moodusta 15½ tuletikut juuresoleva joonise järele murelik-põrsas. Kuidas

tuleb ümberpaigutada 3½ tikku, et sellest saaks rõmsa väljanägemisega põrsas ja siis 1½ tiku ümberpaigutamisega ning ühe tiku eemaldamisega uudishimulik-põrsas.